

Sygn. akt II AKa 278/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 kwietnia 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie, II Wydział Karny w składzie: Przewodnicząca SSA Anna Kalbarczyk

Sędziowie: SA Ewa Jethon

SA Katarzyna Capałowska (spr.)

Protokolant sekr. sąd. Joanna Zdanowska

przy udziale Prokuratora Stanisława Wieśniakowskiego

po rozpoznaniu w dniu 9 kwietnia 2021 roku

sprawy z wniosku W. S.

o odszkodowanie za doznaną krzywdę - art. 8 ust. 1 i art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r

na skutek apelacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 2 lipca 2020 r. sygn. akt XII Ko 34/19

I. Zmienia wyrok w zaskarżonej części w ten sposób, że:

zasądza od Skarbu Państwa na rzecz W. S. tytułem odszkodowania kwotę 82.000 (osiemdziesiąt dwa tysiące) zł z ustawowymi odsetkami od dnia wyroku, a w pozostałym zakresie wniosek oddala.

II. Kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	II AKa 278/20
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1	
1. CZEŚĆ WSTĘPNA		

1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

Wyrok Sadu Okręgowego w Warszawie z dnia 2 lipca 2020 r. o sygn. XII Ko 34/19.

1.2. Podmiot wnoszący apelację

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

inny – wnioskodawca w sprawie o odszkodowanie

1.3. Granice zaskarżenia

1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia

na korzyść

na niekorzyść

w całości

w części

#

co do winy

#

co do kary

#

co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia

1.3.2. Podniesione zarzuty

Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji

#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

1.4. Wnioski

#	uchylenie	#	zmiana
---	-----------	---	--------

2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

2.1. Ustalenie faktów

<u>2.1.1. Fakty uznane za udowodnione</u>					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
			Nie prowadzono postępowania dowodowego.		
<u>2.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione</u>					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
			Nie prowadzono postępowania dowodowego.		

2.2. Ocena dowodów

<u>2.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów</u>		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu

<u>2.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz</u>	

<u>niemające znaczenia dla ustalenia faktów)</u>		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwiążle o powodach nieuwzględnienia dowodu

3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków		
Lp.	Zarzut	
	<p>Zarzuty zawarte w apelacji pełnomocnika wnioskodawcy:</p> <p>1. obraży przepisów prawa procesowego mających istotny wpływ na treść orzeczenia, tj.</p> <p>a) art. 410 k.p.k. polegające na zupełnym pominięciu dowodów w postaci pisma Instytutu Pamięci Narodowej z dnia 18 grudnia 2019 r. wraz z załącznikami (k. 375 – 383),</p> <p>b) art. 7 k.p.k. polegające na wyprowadzeniu błędnych wniosków z przeprowadzonych dowodów, naruszając reguły logicznego rozumowania stwierdzając, że:</p> <p>- Wnioskodawca nie poniósł szkody materialnej, bowiem „również bez decyzji o internowaniu jego samego, W. S. i tak zostałby pozbawiony możliwości zarobkowania w dotychczasowych miejscach pracy”,</p> <p>- fakt zaprzestania pracy w dwóch miejscach ((...) i Oficyna (...)) wskutek internowania nie miał wpływu, bowiem wskutek wprowadzenia stanu wojennego (...) zakończyło działalność, zaś Oficyna (...) pomimo zachowania ciągłości</p>	<p># zasadne</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>

została pozbawiona kierownictwa a wynagrodzenia tam nie były wypłacane, zatem „nawet gdyby W. S. nie został internowany nie otrzymywałby wynagrodzenia”,

c) art. 552 §1 k.p.k. w zw. z art. 558 k.p.k. przez oddalenie wniosku o zasądzenie odszkodowania, które to było efektem ustaleń faktycznych niemających potwierdzenia w przeprowadzonych dowodach,

2. błędne ustalenie stanu faktycznego polegającego na tym, że:

d) „nawet gdyby W. S. nie został internowany nie otrzymywałby wynagrodzenia za ewentualną pracę na rzecz Oficyny. [...] Nie sposób też uznać, że gdyby tylko sam W. S. został internowany, (...) Zrzeszenie (...) bądź Niezależna Oficyna (...) przestałyby funkcjonować”,

e) „nie ma bezpośredniego związku skutkowo — przyczynowego pomiędzy decyzją o internowaniu, a powstałą w jego majątku szkodą”.

podczas gdy to decyzja o internowaniu W. S., spowodowała zaprzestanie świadczenia pracy.

3. W konsekwencji powyższych naruszeń dokonano błędnej wykładni prawa materialnego, tj.: art. 8 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (dalej: „ustawa lutowa”) w zw. z art. 552 k.p.k. oraz art. 445 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku — kodeks cywilny (dalej: k.c.), art. 448 k.c., w zw. z art. 77 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji w zw. z art. 41 ust 5 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP i art. 2

	<p>Konstytucji oraz art. 64 Konstytucji ust 3. w zw. z art. 32 ust. 2, poprzez:</p> <p>f) nieuwzględnienie przy obliczaniu należnego odszkodowania wysokości szkody, jaką poniósł wnioskodawca, tj. oddalenie wniosku o odszkodowanie w wysokości 170 099,63 zł za wynagrodzenie uzyskiwane w dwóch zakładach pracy,</p> <p>g) różnicowanie podmiotów prawa charakteryzujących się wspólną istotną cechą, co prowadzi do odstępstwa od zasady równości, co przejawia się w nie zasądzeniu dla W. S. odszkodowania za utracone zarobki w dwóch zakładach pracy, podczas gdy przez Sąd Apelacyjny w dniu 25 września 2019 r., sygn. II AKa 49/19 zostało zasądzone wynagrodzenie dla M. B. (1) (występującego w niniejszej sprawie jako świadek) za pracę w tych samych zakładach pracy w tym samym okresie.</p> <p>h) poprzez nie zasądzenie odszkodowania na rzecz Wnioskodawcy.</p>	
<p>Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>		
<p>Zarzuty przedstawione w apelacji pełnomocnika wnioskodawcy okazały się zasadne.</p> <p>Jak wynika z akt sprawy W. S. bezpośrednio przed internowaniem w nocy 13 grudnia 1981 r. był zatrudniony w (...) Oficynie (...) za wynagrodzeniem 16 000 starych zł a także otrzymywał wynagrodzenie w kwocie 1950 starych zł za pracę w Biurze Krajowej Komisji Koordynacyjnej (...) Zrzeszenia (...). Po opuszczeniu</p>		

miejsca internowania w dniu 16 listopada 1982 r. wnioskodawca rozpoczął własną działalność w sektorze prywatnym w czerwcu 1983 r. Te ustalenia Sądu Okręgowego nie były kwestionowane przez żadną stron postępowania. Natomiast wnioskodawca wskazał i zasadnie argumentował zarzuty przedstawione skarżonemu orzeczeniu. W odniesieniu do zebranego materiału dowodowego i jego oceny przekonuje argumentacja wnioskodawcy i jego pełnomocnika, o tym, że mimo zakończenia działalności przez Oficynę (...) oraz (...) Zrzeszenie (...) wskutek wprowadzenia stanu wojennego 13 grudnia 1981 r. – w wypadku gdyby wnioskodawca nie został internowany, miałby możliwość zarobkowania. W czasie ustroju socjalistycznego ówczesnej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej zatrudnienie szczególnie oferowane w przedsiębiorstwach państwowych było łatwo dostępne. Także jak wynika z zeznań samego wnioskodawcy oraz poczynionych ustaleń faktycznych – W. S. był osobą aktywną zawodowo, ekonomicznie, społecznie a tym samym był zainteresowany zdobyciem legalnego źródła utrzymania. Taka motywacja zaowocowała rozpoczęciem działalności zarobkowej już po internowaniu. Zatem konstatacja Sądu Okręgowego, że nawet gdyby W. S. nie został internowany, nie otrzymywałby wynagrodzenia, bowiem po wprowadzeniu stanu wojennego organizacje zatrudniające wnioskodawcę zakończyły działalność – nie jest słuszna. Wnioskodawca ówczasnie miał możliwość podjęcia pracy, tyle, że byłaby to nowa praca na innych warunkach,

m.in. finansowych. Powyższe dotyczy również zasadności zarzutu błędnych ustaleń faktycznych. Dodatkowo dokonane ustalenie faktyczne przez Sąd I instancji, że „nie było bezpośredniego związku skutkowo – przyczynowego pomiędzy decyzją o internowaniu wnioskodawcy a powstałą szkodą majątkową” także jest błędne w ocenie Sądu odwoławczego. Z przyczyn jak opisane powyżej – w realiach gospodarki socjalistycznej – znalezienie zatrudnienia nie wymagało specjalnych starań. Zatem mimo zaprzestania działalności przez (...) i Oficynę (...), gdyby wnioskodawca nie został internowany, miałby możliwość podjęcia pracy, tym bardziej, że był zainteresowany podjęciem działalności przynoszącej stały dochód (vide: rozpoczęcie działalności gospodarczej z bratem po internowaniu).

Z tych przyczyn wniosek o odszkodowanie za internowanie W. S. co do zasady podlegał uwzględnieniu na zasadzie art. 8 ust. 1 i 3 ustawy 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Ocenie podlegała natomiast wysokość przysługującego odszkodowania wnioskodawcy.

Wniosek

O zmianę wyroku poprzez uwzględnienie wniosku w całości oraz zasądzenie:

kwoty 170 099,63 zł z tytułu odszkodowania za szkody związane z pozbawieniem wolności na mocy

zasadny
częściowo zasadny
niezasadny

<p>decyzji o internowaniu wraz z odsetkami ustawowymi od daty prawomocności do dnia zapłaty.</p>		
<p>Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.</p>		
<p>Ocenie Sądu podlegała wysokość odszkodowania przysługującego wnioskodawcy. Z zeznań samego W. S. wynika, iż miał świadomość, iż otrzymywane wynagrodzenie za pracę w Niezależnej Oficynie (...) oraz Biurze Krajowym Komisji Koordynacyjnej (...) przewyższało tzw. „średnią krajową”, było ono lepiej płatne, niż inne prace ogólnodostępne na rynku zatrudnienia. Niewątpliwie po wprowadzeniu stanu wojennego, gdyby wnioskodawca nie został internowany to musiałby odnaleźć się na rynku pracy proponowanym przez przedsiębiorstwa państwowe, zatem wynagrodzenie jakie wnioskodawca uzyskalby wówczas należałoby uśrednić do przeciętnej pensji krajowej, regulowanej przez administrację państwa w okresie jego internacji.</p> <p>Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny przyjął następujący sposób obliczenia odszkodowania:</p> <p>Czas trwania internowania : 13 grudnia 1981 r. do 16 listopada 1982 r. czyli 11 miesięcy i 3 dni. Przyjmując 12 miesięcy internacji po zaokrągleniu do pełnego miesiąca.</p> <p>Jako czas wystarczający na poszukiwanie pracy w warunkach ustroju socjalistycznego, Sąd uznał iż wystarczający byłby okres 3 miesięcy.</p> <p>Wynagrodzenie otrzymywane przed internowaniem w kwocie 16</p>		

000 zł (zatrudnienie w Nowej Niezależnej Oficynie) oraz 1950 zł (uzyskiwane w Biurze Krajowej Komisji Koordynacyjnej (...)). Razem 17 950 zł miesięcznie.

Kwotę tak obliczonego wynagrodzenia porównano do kwoty wynikającej z Obwieszczenia Prezesa GUS z dnia 25 maja 1990 r. w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia pracowników w gospodarce społecznej w latach 1950-1989 oraz kolejnych kwartałach. Z dokumentu tego wynika, że w roku 1981 przeciętne wynagrodzenie wynosiło 7689 zł. E. przed internowaniem wnioskodawca zarabiał 2,33 przeciętnego wynagrodzenia.

Ponieważ po zakończeniu działalności Niezależnej Oficyny (...) oraz Biura Krajowego Komisji Koordynacyjnej (...) i niemożności kontynuowania zatrudniania tam, wskutek wprowadzenia stanu wojennego wynagrodzenie jakie wnioskodawca uzyskałby w okresie gdy był internowany - należałoby uśrednić do przeciętnej pensji krajowej. Obliczając obecnie wysokość odszkodowania Sąd przyjął zatem, na podstawie Komunikatu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 9 lutego 2021 r.

w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, bez wypłat nagród z zysku, w czwartym kwartale 2020 r., że wyniosło ono 5457,98 zł.

Kwotę 5457,98 zł Sąd pomnożył przez 15 (z tytułu 12 miesięcy internowania oraz 3 miesięcy na poszukiwanie pracy). Otrzymany iloczyn został zaokrąglony do kwoty 82 000 zł, w pozostałej części

Sąd oddalił wniosek z uwagi na poczynione porównanie dochodów. Uznając kwotę ponad 82 000 zł za nieuzasadnioną.

Odnośnie poruszonej w treści apelacji kwestii wewnętrznej spójności orzecznictwa, odnosząc się do wskazanego w apelacji wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie o sygn.II AKa 49/19 i traktując jego treść jak notorium sądowe – stwierdzić należy, iż kwoty odszkodowań przyznanych w sprawach M. B. i niniejszej są porównywalne, jakkolwiek uzależnione od realiów każdej ze spraw.

4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU	
1.	
Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności	
5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO	
<u>5.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji</u>	
1.	Przedmiot utrzymania w mocy
Zwięźle o powodach utrzymania w mocy	
<u>5.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji</u>	
1.	Przedmiot i zakres zmiany

<i>Przyznanie odszkodowania i uwzględnienie żądania wnioskodawcy do kwoty 82 000 zł.</i>	
Zwięźle o powodach zmiany	
Powody zmiany wyroku zostały opisane w częściach uzasadnienia dotyczących omówienia kwestii zarzutów apelacyjnych i petitum apelacji.	

<i>5.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji</i>	
<i>5.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia</i>	
1.1.	# art. 439 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia	
2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości # art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia	
3.1.	Konieczność umorzenia postępowania # art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia	
4.1.	# art. 454 § 1 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia	

<u>5.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania</u>	
<u>5.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku</u>	
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
6. Koszty Procesu	

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
II.	Kosztami postępowania obciążono Skarb Państwa, albowiem zgodnie z art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego – postępowanie to jest wolne od kosztów.

7. PODPIS
Ewa Jethon Anna Kalbarczyk Katarzyna Capałowska

1.3. Granice zaskarżenia	
Kolejny numer załącznika	1
Podmiot wnoszący apelację	wnioskodawca
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Orzeczenie oddalające wnioski o odszkodowanie.

1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia			
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
1.3.2. Podniesione zarzuty			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji			
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu		
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu		
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia		

#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	
1.4. Wnioski		
#	uchylenie	# zmiana